YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO

27 päivänä kesäkuuta 2000 *

Yhdistetyissä asioissa C-240/98—C-244/98,

jotka Juzgado de Primera Instancia n° 35 de Barcelona (Espanja) on saattanut EY:n perustamissopimuksen 177 artiklan (josta on tullut EY 234 artikla) nojalla yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäviksi saadakseen tässä kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevissa asioissa

Océano Grupo Editorial SA

vastaan

Rocío Murciano Quintero (asia C-240/98)

ja

Salvat Editores SA

vastaan

José M. Sánchez Alcón Prades (asia C-241/98),

José Luis Copano Badillo (asia C-242/98),

Mohammed Berroane (asia C-243/98) ja

Emilio Viñas Feliu (asia C-244/98)

* Oikeudenkäyntikieli: espanja.

ennakkoratkaisun kuluttajasopimusten kohtuuttomista ehdoista 5 päivänä huhtikuuta 1993 annetun neuvoston direktiivin 93/13/ETY (EYVL L 95, s. 29) tulkinnasta,

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN,

toimien kokoonpanossa: presidentti G. C. Rodríguez Iglesias, jaoston puheenjohtaja L. Sevón sekä tuomarit P. J. G. Kapteyn, C. Gulmann, J.-P. Puissochet, G. Hirsch, P. Jann (esittelevä tuomari), H. Ragnemalm, M. Wathelet, V. Skouris ja F. Macken,

julkisasiamies: A. Saggio,
kirjaaja: johtava hallintovirkamies H. A. Rühl,

ottaen huomioon kirjalliset huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

— Océano Grupo Editorial SA ja Salvat Editores SA, edustajanaan asianajaja A. Estany Segalas, Barcelona,

— Espanjan hallitus, asiamiehenään valtionasiamies S. Ortiz Vaamonde,

— Ranskan hallitus, asiamiehinään ulkoasiainministeriön oikeudellisen osaston jaostopäällikkö K. Rispal-Bellanger ja saman osaston tehtävään määrätty R. Loosli-Surrans,

— Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään oikeudellinen neuvonantaja J. L. Iglesias Buhigues ja oikeudellisessa yksikössä toimiva kansallinen virkamies M. Desantes Real,

ottaen huomioon suullista käsittelyä varten laaditun kertomuksen,

kuultuaan Océano Grupo Editorial SA:n, Salvat Editores SA:n, Espanjan hallituksen, Ranskan hallituksen ja komission 26.10.1999 pidetyssä istunnossa esittämät suulliset huomautukset,

kuultuaan julkisasiamiehen 16.12.1999 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Juzgado de Primera Instancia n° 35 de Barcelona on esittänyt yhteisöjen tuomioistuimelle 31.3.1998 (asiat C-240/98 ja C-241/98) ja 1.4.1998 (asiat C-242/98, C-243/98 ja C-244/98) tekemillään päätöksillä, jotka ovat saapuneet yhteisöjen tuomioistuimeen 8.7.1998, EY:n perustamissopimuksen

177 artiklan (josta on tullut EY 234 artikla) nojalla ennakkoratkaisukysymyksen kuluttajasopimusten kohtuuttomista ehdoista 5 päivänä huhtikuuta 1993 annetun neuvoston direktiivin 93/13/ETY (EYVL L 95, s. 29; jäljempänä direktiivi) tulkinnasta.

2 Tämä kysymys on tullut esille sellaisten riita-asioiden yhteydessä, joista yhdessä ovat vastapuolina Océano Grupo Editorial SA ja Murciano Quintero ja muissa yhtäältä Salvat Editores SA ja toisaalta Sánchez Alcón Prades, Copano Badillo, Berroane ja Viñas Feliu ja jotka koskevat sellaisten erääntyneiden määrien maksamista, jotka olisi maksettava kyseisten yhtiöiden ja pääasioiden vastaajien välillä tehtyjen osamaksusopimusten perusteella.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Yhteisön lainsäädäntö

3 Direktiivin tarkoituksena on sen 1 artiklan 1 kohdan mukaan "lähentää jäsenvaltioiden elinkeinonharjoittajan ja kuluttajan välillä tehtyjen sopimusten kohtuuttomia ehtoja koskevia lakeja, asetuksia ja hallinnollisia määräyksiä".

4 Direktiivin 2 artiklassa säädetään seuraavaa:

'"Tässä direktiivissä tarkoitetaan:

— —

b) 'kuluttajalla' jokaista luonnollista henkilöä, joka tämän direktiivin kattamia sopimuksia tehdessään ei harjoita ammatti- tai liiketoimintaa;

c) 'elinkeinonharjoittajalla' jokaista luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, joka tämän direktiivin kattamia sopimuksia tehdessään harjoittaa joko julkisen tai yksityisen alan ammatti- tai liiketoimintaa."

5 Direktiivin 3 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

"Sopimusehtoa, josta ei ole erikseen neuvoteltu, pidetään kohtuuttomana, jos se hyvän tavan vastaisesti aiheuttaa kuluttajan vahingoksi huomattavan epätasapainon osapuolten sopimuksesta johtuvien oikeuksien ja velvollisuuksien välille."

6 Direktiivin 3 artiklan 3 kohdassa viitataan direktiivin liitteeseen, jossa on "ohjeellinen luettelo, joka ei ole tyhjentävä, niistä ehdoista, joita voidaan pitää kohtuuttomina". Kyseisen liitteen 1 kohdassa mainitaan "ehdot, joiden tarkoituksena tai seurauksena on:

— —

q) kuluttajan oikeuden nostaa kanne tai käyttää muita oikeuskeinoja poissulkeminen tai rajoittaminen — — ".

7 Direktiivin 6 artiklan 1 kohta kuuluu seuraavasti:

"Jäsenvaltioiden on säädettävä, että elinkeinonharjoittajan ja kuluttajan välisen sopimuksen kohtuuttomat ehdot eivät sido kuluttajia niiden kansallisen lainsäädännön mukaisesti ja että sopimus jää muilta osin osapuolia sitovaksi, jos sopimus voi olla olemassa ilman kohtuuttomia ehtoja."

8 Direktiivin 7 artiklan 1 ja 2 kohdassa säädetään seuraavaa:

"1. Jäsenvaltioiden on kuluttajien ja kilpailevien elinkeinonharjoittajien edun vuoksi varmistettava, että on olemassa riittäviä ja tehokkaita keinoja kohtuuttomien ehtojen käytön lopettamiseksi elinkeinonharjoittajan ja kuluttajan välisissä sopimuksissa.

2. Edellä 1 kohdassa tarkoitetut keinot sisältävät säännöksiä, joiden mukaisesti henkilöt ja järjestöt, joilla on kansallisen lainsäädännön mukaisesti laillinen etu suojella kuluttajia, voivat kansallisen lainsäädännön mukaisesti saattaa asian käsiteltäväksi tuomioistuimessa tai toimivaltaisessa viranomaisessa, jotka voivat päättää, ovatko yleiseen käyttöön laaditut sopimusehdot luonteeltaan kohtuuttomia ja käyttää riittäviä ja tehokkaita keinoja tällaisten ehtojen käytön lopettamiseksi."

9 Direktiivin 10 artiklan 1 kohdan mukaan jäsenvaltioiden oli saatettava direktiivin noudattamisen edellyttämät lait, asetukset ja hallinnolliset määräykset voimaan viimeistään 31.12.1994.

Kansallinen lainsäädäntö

10 Espanjan oikeudessa kuluttajien suojelu sellaisia kohtuuttomia ehtoja vastaan, joita voi sisältyä elinkeinonharjoittajien kanssa tehtyihin sopimuksiin, varmistettiin aluksi 19.7.1984 annetulla Ley General para la Defensa de los Consumidores y Usuariosilla nro 26/1984 (kuluttajien ja käyttäjien suojelusta annettu yleislaki, Boletín Oficial del Estado nro 176, 24.7.1984; jäljempänä laki nro 26/1984).

11 Lain nro 26/1984 10 §:n 1 momentin mukaan sellaisten ehtojen, edellytysten tai määräysten, joita sovelletaan yleisesti tuotteiden tai palveluiden tarjonnassa tai myynninedistämisessä, on oltava hyvän tavan mukaisia ja varmistettava kohtuullinen tasapaino osapuolten oikeuksien ja velvollisuuksien välillä, mikä joka tapauksessa merkitsee sitä, ettei kohtuuttomia ehtoja voida käyttää. Mainitun lain 10 §:n 4 momentin mukaan viimeksi mainitut ehdot, jotka on määritelty

ehdoiksi, jotka ovat suhteettomalla ja kohtuuttomalla tavalla kuluttajalle epäedullisia tai jotka aiheuttavat osapuolten oikeuksien ja velvollisuuksien välille epätasapainon kuluttajien vahingoksi, ovat mitättömiä.

12 Direktiivi pantiin kokonaisuudessaan täytäntöön 13.4.1998 annetulla Ley sobre Condiciones Generales de la Contratación nro 7/1998 (yleisistä sopimusehdoista annettu laki, Boletín Oficial del Estado nro 89, 14.4.1998; jäljempänä laki nro 7/1998).

13 Lain nro 7/1998 8 §:ssä säädetään sellaisten yleisten sopimusehtojen mitättömyydestä, jotka sopimuspuolen vahingoksi ovat ristiriidassa lain säännösten kanssa, ja erityisesti sellaisten kohtuuttomien yleisten sopimusehtojen mitättömyydestä, joita voi sisältyä laissa nro 26/1984 tarkoitettuihin kuluttajien kanssa tehtäviin sopimuksiin.

14 Lailla nro 7/1998 täydennetään lisäksi lakia nro 26/1984 lisäämällä siihen muun muassa 10 bis §, jonka 1 momentti on pääasialliselta sisällöltään sama kuin direktiivin 3 artiklan 1 kohta, sekä täydentävä säännös, jossa olennaisilta osin toistetaan niiden sopimusehtojen luettelo, jotka voidaan todeta kohtuuttomiksi ja jotka ovat direktiivin liitteenä, ja jossa täsmennetään, että kyseinen säännös on luonteeltaan ainoastaan vähimmäisvaatimus. Kyseisen täydentävän säännöksen 27 kohdan mukaan pidetään kohtuuttomana sellaisen ehdon lisäämistä sopimukseen, jonka perusteella myönnetään asiaa koskeva toimivalta nimenomaisesti muulle tuomioistuimelle kuin kuluttajan kotipaikan tuomioistuimelle tai velvollisuuden täytäntöönpanopaikan tuomioistuimelle.

Pääasioiden kohteena olevat oikeusriidat ja ennakkoratkaisukysymys

15 Pääasioiden vastaajat, joiden kotipaikka on Espanjassa, tekivät 4.5.1995 ja 16.10.1996 välisenä aikana kukin osaltaan sopimuksen tietosanakirjan ostami-

sesta osamaksulla yksityiskäyttöön. Pääasioiden kantajat ovat kyseisten tietosanakirjojen myyjät.

16 Sopimuksissa oli ehto, jolla asiaa koskeva toimivalta myönnettiin Barcelonan (Espanja) tuomioistuimille, mutta Barcelona ei ole yhdenkään pääasian vastaajan kotipaikka, vaan siellä sijaitsee pääasioiden kantajien kotipaikka.

17 Koska tietosanakirjojen ostajat eivät olleet maksaneet erääntyneitä määriä sovittuihin määräpäiviin mennessä, myyjät saattoivat 25.7.1997 ja 19.12.1997 välisenä aikana asiat Juzgado de Primera Instancia n° 35 de Barcelonan käsiteltäviksi "juicio de cognición" -menettelyssä (vähäisiä määriä koskeville riitaasioille varattu summaarinen menettely), jotta pääasioiden vastaajat tuomittaisiin maksamaan erääntyneet määrät.

18 Näitä vaatimuksia ei kuitenkaan annettu tiedoksi vastaajille, koska ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin ei ole varma siitä, onko sillä toimivalta ratkaista kyseisiä asioita. Se nimittäin toteaa, että Tribunal Supremo on useaan otteeseen todennut kohtuuttomiksi sellaiset oikeuspaikkalausekkeet, joista on kyse sen käsiteltäviksi saatetuissa asioissa. Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen mukaan kansallisten tuomioistuinten ratkaisut ovat kuitenkin ristiriitaisia siltä osin, voiko tuomioistuin viran puolesta arvioida kohtuuttomien ehtojen mitättömyyttä oikeudenkäynneissä, jotka koskevat kuluttajien etujen suojelua.

19 Juzgado de Primera Instancia n° 35 de Barcelona katsoi tässä tilanteessa, että direktiivin tulkinta on välttämätöntä, jotta tuomioistuin voi ratkaista sen käsi-

teltäviksi saatetut asiat, joten se päätti lykätä asian ratkaisemista ja esittää yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavan ennakkoratkaisukysymyksen, joka on muotoiltu samalla tavalla kyseisissä viidessä ennakkoratkaisupyynnössä:

"Onko kansallisella tuomioistuimella kuluttajasopimusten kohtuuttomista ehdoista 5 päivänä huhtikuuta 1993 annetussa neuvoston direktiivissä 93/13/ETY säädetyn kuluttajansuojan perusteella mahdollisuus arvioida viran puolesta tietyn sopimusehdon kohtuuttomuutta, kun se tutkii yleiseen tuomioistuimeen tehdyn vaatimuksen tutkittavaksi ottamista?"

20 Yhteisöjen tuomioistuimen presidentin 20.7.1998 antamalla määräyksellä asiat C-240/98—C-244/98 yhdistettiin kirjallista ja suullista käsittelyä sekä tuomion antamista varten.

21 Alustavasti on todettava, että sellainen ehto, josta on kyse pääasioiden kohteena olevissa riita-asioissa, täyttää kaikki edellytykset, jotta se voitaisiin katsoa direktiivin kannalta kohtuuttomaksi, silloin kun siitä ei ole erikseen neuvoteltu ja se on liitetty direktiivissä tarkoitettuun kuluttajan ja ammatinharjoittajan välillä tehtyyn sopimukseen.

22 Tällainen ehto, jonka tarkoituksena on myöntää kaikkia sopimuksesta johtuvia riita-asioita koskeva toimivalta sen alueen tuomioistuimelle, jossa elinkeinonharjoittajan kotipaikka sijaitsee, merkitsee kuluttajalle velvollisuutta alistua sellaisen tuomioistuimen yksinomaiseen toimivaltaan, joka voi olla kaukana kuluttajan kotipaikasta, mikä on omiaan vaikeuttamaan kuluttajan esiintymistä oikeudessa. Vähäisiä määriä koskevien riita-asioiden tapauksessa ne kulut, jotka liittyvät kuluttajan oikeudessa esiintymiseen, voivat osoittautua ehkäiseväksi tekijäksi ja johtaa siihen, että kuluttaja luopuu kanteen nostamisesta tai puolustautumisesta. Tällainen ehto kuuluu näin ollen niihin ehtoihin, joilla suljetaan

pois tai rajoitetaan kuluttajan oikeutta nostaa kanne ja joista on säädetty direktiivin liitteen 1 kohdan q alakohdassa.

23 Kyseinen ehto sallii sitä vastoin elinkeinonharjoittajan koota kaikki elinkeinotoimintaansa liittyvät oikeusriidat sen alueen tuomioistuimeen, jossa sen kotipaikka sijaitsee, mikä sekä helpottaa sen oikeudessa esiintymisen järjestämistä että tekee siitä edullisempaa.

24 Tästä seuraa, että oikeuspaikkalauseketta, josta ei ole erikseen neuvoteltu ja joka on liitetty kuluttajan ja ammatinharjoittajan välillä tehtyyn sopimukseen ja jossa myönnetään yksinomainen toimivalta sen alueen tuomioistuimelle, jossa elinkeinonharjoittajan kotipaikka sijaitsee, on pidettävä direktiivin 3 artiklassa tarkoitettuna kohtuuttomana ehtona, koska se hyvän tavan vastaisesti aiheuttaa kuluttajan vahingoksi huomattavan epätasapainon osapuolten sopimuksesta johtuvien oikeuksien ja velvollisuuksien välille.

25 Sen kysymyksen osalta, voiko tuomioistuin, jonka käsiteltäväksi on saatettu elinkeinonharjoittajan ja kuluttajan välillä tehtyä sopimusta koskeva riita-asia, viran puolesta arvioida kyseisen sopimuksen ehdon kohtuuttomuutta, on muistettava, että kuluttaja on elinkeinonharjoittajaan nähden heikompi osapuoli sekä neuvotteluaseman että tietojen puolesta, mikä johtaa kuluttajan sitoutumaan elinkeinonharjoittajan ennakolta laatimiin sopimusehtoihin ilman, että hän voisi vaikuttaa niiden sisältöön.

26 Direktiivin 6 artiklan — jossa jäsenvaltioille asetetaan velvollisuus säätää, että kohtuuttomat ehdot eivät sido kuluttajia — tavoitetta ei voitaisi saavuttaa, jos kuluttajilla itsellään olisi velvollisuus vedota tällaisten ehtojen kohtuuttomuuteen. Sellaisissa riita-asioissa, jotka koskevat usein vähäisiä määriä, asianajopalkkiot voivat olla suuremmat kuin se intressi, joka on kyseessä, mikä voi aiheuttaa sen, ettei kuluttaja puolustaudu kohtuuttoman ehdon soveltamista vastaan. Vaikka on totta, että eräissä jäsenvaltioissa prosessioikeudelliset säännöt mahdollistavat sen, että yksityiset puolustavat itse etujaan tällaisissa riita-

asioissa, on kuitenkin olemassa vähäistä suurempi vaara siitä, että kuluttaja ei muun muassa tiedonpuutteen vuoksi vetoa sellaisen sopimusehdon kohtuuttomuuteen, johon häntä vastaan vedotaan. Tästä seuraa, että tehokas kuluttajansuoja voidaan saavuttaa ainoastaan, jos kansallisella tuomioistuimella on mahdollisuus arvioida tällaista ehtoa viran puolesta.

27 Kuten julkisasiamies ratkaisuehdotuksensa 24 kohdassa lisäksi huomauttaa, direktiivillä luotu kuluttajansuojajärjestelmä perustuu siihen ajatukseen, että kuluttajan ja elinkeinonharjoittajan välistä epätasa-arvoista tilannetta voidaan tasoittaa ainoastaan sopimuspuolten ulkopuolisella aktiivisella väliintulolla. Tämän vuoksi direktiivin 7 artiklan — jonka 1 kohdassa jäsenvaltioita vaaditaan panemaan täytäntöön riittävät ja tehokkaat keinot kohtuuttomien ehtojen käytön lopettamiseksi — 2 kohdassa täsmennetään, että nämä keinot sisältävät hyväksyttyjen kuluttajajärjestöjen mahdollisuuden saattaa asia käsiteltäväksi tuomioistuimessa sen määrittämiseksi, ovatko yleiseen käyttöön laaditut sopimusehdot luonteeltaan kohtuuttomia, ja saadakseen ne tarvittaessa kielletyiksi, vaikkei niitä olisi käytetty tietyissä määritellyissä sopimuksissa.

28 Kuten Ranskan hallitus on todennut, olisi vaikeaa hyväksyä sitä, että järjestelmässä, jossa vaaditaan ennaltaehkäisevästi panemaan täytäntöön erityisiä yhteistoimia, joiden tarkoituksena on lopettaa kuluttajien etujen kannalta haitalliset kohtuuttomat sopimukset, tällaisen ehdon sisältävää tiettyä määrättyä sopimusta koskevaa riita-asiaa käsittelevä tuomioistuin ei voisi kieltää kyseisen ehdon soveltamista ainoastaan siksi, että kuluttaja ei ole vedonnut kohtuuttomuuteen. On sitä vastoin katsottava, että tuomioistuimen mahdollisuus tutkia viran puolesta tietyn ehdon kohtuuttomuus on keino, jonka avulla voidaan samanaikaisesti saavuttaa direktiivin 6 artiklassa vahvistettu tulos eli sen estäminen, että kohtuuton ehto sitoisi yksittäistä kuluttajaa, ja edistää direktiivin 7 artiklassa tarkoitetun tavoitteen toteuttamista, koska tällaisella tutkimisella voi olla sellainen vaikutus, joka osaltaan saa elinkeinonharjoittajan luopumaan kohtuuttomien ehtojen käytöstä niissä sopimuksissa, joita se tekee kuluttajien kanssa.

29 Kaiken edellä esitetyn perusteella se suoja, joka kuluttajille varmistetaan direktiivillä, merkitsee sitä, että kansallinen tuomioistuin voi viran puolesta arvioida

käsiteltäväkseen saatetun sopimusehdon kohtuuttomuutta silloin, kun se tutkii kansallisessa tuomioistuimessa nostetun kanteen tutkittavaksi ottamista.

30 Sellaisen tilanteen osalta, jossa direktiiviä ei ole pantu täytäntöön, on muistettava, että vakiintuneen oikeuskäytännön (asia C-106/89, Marleasing, tuomio 13.11.1990, Kok. 1990, s. I-4135, 8 kohta; asia C-334/92, Wagner Miret, tuomio 16.12.1993, Kok. 1993, s. I-6911, 20 kohta ja asia C-91/92, Faccini Dori, tuomio 14.7.1994, Kok. 1994, s. I-3325, 26 kohta) mukaan kansallisen tuomioistuimen on kansallista lainsäädäntöä — sekä ennen direktiiviä että direktiivin antamisen jälkeen annettuja säännöksiä — soveltaessaan tulkittava sitä mahdollisuuksien mukaan siten, että direktiivin sisältö ja tavoite otetaan huomioon direktiivillä tavoitellun tuloksen saavuttamiseksi, ja noudatettava tällä tavoin EY:n perustamissopimuksen 189 artiklan kolmatta kohtaa (josta on tullut EY 249 artiklan kolmas kohta).

31 Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen, jonka käsiteltäväksi on saatettu direktiivin soveltamisalaan kuuluva riita-asia, joka perustuu direktiivin täytäntöönpanolle varatun määräajan päättymisen jälkeisiin tosiseikkoihin, on soveltaessaan tosiseikkojen aikana voimassa olleita kansallisen oikeuden säännöksiä, sellaisina kuin ne mainitaan tämän tuomion 10 ja 11 kohdassa, tulkittava niitä mahdollisuuksien mukaan direktiivin mukaisesti siten, että niitä voitaisiin soveltaa viran puolesta.

32 Edellä esitetyistä seikoista ilmenee, että kansallisen tuomioistuimen on kyseistä direktiiviä edeltäviä tai sen jälkeisiä kansallisen oikeuden säännöksiä soveltaessaan tulkittava niitä mahdollisuuksien mukaan direktiivin sisältö ja tavoite huomioon ottaen. Direktiivin mukaisen tulkinnan vaatimus edellyttää erityisesti sitä, että kansallinen tuomioistuin asettaa etusijalle sellaisen tulkinnan, jonka avulla se voi viran puolesta olla hyväksymättä toimivaltaa, joka sille annetaan kohtuuttomalla sopimusehdolla.

Oikeudenkäyntikulut

33 Yhteisöjen tuomioistuimelle huomautuksensa esittäneille Espanjan ja Ranskan hallituksille ja komissiolle aiheutuneita oikeudenkäyntikuluja ei voida määrätä korvattaviksi. Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN

on ratkaissut Juzgado de Primera Instancia n° 35 de Barcelonan 31.3.1998 ja 1.4.1998 tekemillään päätöksillä esittämän kysymyksen seuraavasti:

1) **Se suoja, joka kuluttajille varmistetaan kuluttajasopimusten kohtuuttomista ehdoista 5 päivänä huhtikuuta 1993 annetulla neuvoston direktiivillä 93/13/EY, merkitsee sitä, että kansallinen tuomioistuin voi viran puolesta arvioida käsiteltäväkseen saatetun sopimusehdon kohtuuttomuutta silloin, kun se tutkii kansallisessa tuomioistuimessa nostetun kanteen tutkittavaksi ottamista.**

2) Kansallisen tuomioistuimen on kyseistä direktiiviä edeltäviä tai sen jälkeisiä kansallisen oikeuden säännöksiä soveltaessaan tulkittava niitä mahdollisuuksien mukaan direktiivin sisältö ja tavoite huomioon ottaen. Direktiivin mukaisen tulkinnan vaatimus edellyttää erityisesti sitä, että kansallinen tuomioistuin asettaa etusijalle sellaisen tulkinnan, jonka avulla se voi viran puolesta olla hyväksymättä toimivaltaa, joka sille annetaan kohtuuttomalla sopimusehdolla.

Rodríguez Iglesias Sevón Kapteyn

Gulmann Puissochet

Hirsch Jann Ragnemalm

Wathelet Skouris Macken

Julistettiin Luxemburgissa 27 päivänä kesäkuuta 2000.

R. Grass G. C. Rodríguez Iglesias

kirjaaja presidentti